

ÚTLOND

SAMBAND
FARTEKST@MAIL.DK*-USA er farið á glíð í veðurlagsmálinum, og eg vænti, at eg kann ávirka forsetan eitt sindur (Tony Blair).*

Nógv at keglast um

Tony Blair fer á sínum seinasta G8-fundi at leggja dent á veðrið.

George W. Bush hevur Darfur og AIDS sum høvuðsmál á fundinum í Heiligendamm.

Angela Merkel hevur Afrika sum sítt høvuðsmál.

Vladimir Putin leggur størsta dentin á rakettverju og vápnadubbing.

Tony Blair sigur, at G8-fundurinn í Heiligendamm er miseydnadur, fæst ikki semja um veðurlagið, men George W. Bush leggur størri dent á rakettir og rakettverju

POLITIKKUR

Árni Joensen
fartekst@mail.dk

Tað stendur ikki á hjá leiðarunum í G8-londunum at finna fundaraevni, nú teir sjei menninir og tann einsamalla kvinnan hittast til fundar í lítla, týska frí-tíðarbynum Heiligendamm við Eystrasalt.

Eitt tað ovasta málið á

dagsskránni er veðurlagið og serstakliga tann seinasta veðurlagsfrágreiðingin frá ST. Hóast tíðin hjá Kyoto-sáttmálanum er farin at stytast, hava tey átta framvegis møguleikan at fáa nakað munagott burtúr, skrivur Reuter, sum eggjar teimum til at skriva undir og at fylgja avtaluni. Bretski forsætisráðharrin, Tony Blair, sum er á sínum seinasta G8-fundi, segði í gjár, at tað ræður um at fáa USA við, men George W. Bush, forseti, hevur sagt, at hann skrivur ikki undir nakað, sum er bindandi fyri USA, uttan so at lond sum Kina og India gera tað sama.

Afrika svikið

Fyri tveimum árum síðani samdust teir átta leiðararnir um at tvífalda hjálpina til

Afrika innan 2010. Hetta var eitt lyfti, sum veruliga vakti ans, men tíðin hevur víst, at leiðararnir hava havt ilt við at fylgja lyftinum. Einkin av teimum átta londunum hildið lyftið. Bretland, sum gekk undan fyri at fáa hjálpina tvífaldaða, er farið tann øvugta vegin, skrivur Reuters og vísir á, at fyri fyrstu ferð síðani 1997 er bretska menningarhjálpin til Afrika minkað.

– Úrslitið hevur verið eitt stórt vónbrot, sigur Lord Jay of Ewelme, sum var bretsksameáðingaleiðari á G8-fundinum í 2005.

Týski kanslarin, Angela Merkel, hevur sagt, at hon ætlar ikki, at G8-leiðararnir skulu gloyma Afrika-lyftið, og hon hevur sett sær fyri at taka tað upp aftur á fundinum í Heiligendamm. Leið-

ararnir skulu eisini umrøða trupulleikarnar við AIDS í Afrika, og í tí sambandi eru fleiri afrikanskir leiðarar bodnir til Heiligendamm.

Rakettir

Á tí uttanríkispolitiska økinum hava tey átta fleiri spurningar á dagsskránni. Ein teirra er stóðan í sudanska landspartinum Darfur og sudanska mótstóðan ímóti, at ST-hermenn koma hagar at tryggja frið.

Kosovo er eisini á skránni. USA og Evropa eru til reiðar at lýsa Kosovo sum eitt sjálvsstøðugt land, men tað vilja russar ikki.

Miðeystur er á skránni á hvørjum G8-fundi og soleiðis eisini hesaferð, og helst verður úrslitið, at tey átta fara at mæla ísrælsmonnum og palestunum at

fara til samráðingarborðið.

Amerikanska rakettverjuætlanin í Evropa skal eisini umrøðast. Russiski forsetin, Vladimir Putin, hevur fleiri ferðir ávarað um, at amerikanska ætlanin kann hava við sær, at vápnakappdubbingin byrjar av nýggjum, og Russland hevur longu roynt nýggjar rakettir.

Ein spurningur, sum eisini verður viðgjørdur í Heiligendamm, er, um G8 skal víðkast. Fyrrverandi týski kanslarin Helmut Kohl, sum í 1975 legði lunnar undir G-fundirnar, hevur sagt, at lond sum Kina, Brasil, India, Meksiko og Suðurafrika eiga at fáa innbjóðing næstu ferð.

STUTT SAGT

Milliónir flýggja

Nýggj tøl hjá ST vísa, at meiri enn fýra milliónir irakar eru flýddir frá húsi og heimi, síðani landið varð álopið. 2,2 milliónir eru flýdd av landinum, og hini eru flóttafólk í egnum landi. Jennifer Pagonis, sum er talskvinna hjá flóttafólkadeildini hjá ST, sigur, at vandi er fyri, at uppftur fleiri irakar velja at fara heiman, tí irakiska stjórnin megna ikki at útvega teimum mat, heilivág og aðrar tænastur, samstundis sum trygdarviðurskiftini eru stak vánalig. Nógvir irakar líða eisini undir, at nógvir landspartar hava stongt sítt mark, tí teir vilja ikki hava fleiri flóttafólk.

Evropa ikki mál

Íranski samráðingarmaðurin í kjarnorkumálum, Ali Larijani, sigur við íransku tíðindastovuna ISNA, at evroparum nýtist ikki at stúra fyri teimum nýggju íransku rakettunum, tí tær verða ongantíð vendar ímóti Evropa, sigur hann. Larijani sigur, at Íran hevur gott samband við Evropa, og at einki hald er í amerikanska illgrunanum um, at Íran fer at venda sínum álopsrakettum ímóti málum í Evropa. Hann sigur amerikanska illgrunan vera ársins skemt.

Ísland og Miðeystur

Ingibjörg Sólrún Gísladóttir, sum herfyri tók við sum íslendskur uttanríkisráðharri, segði í Altinginum í gjár, at hon ætlar at knýta tættari samband millum Ísland og teir palestinsku sjálvsstýrsmyndu gleikarnar. Uttanríkisráðharrin segði, at hon umhugsar at fara til Miðeysturs fyri at vita, um Ísland kann gera seg galdandi har. Ingibjörg Sólrún Gísladóttir nevndi, at hon hevur í hyggju at leita sær stuðul frá norska uttanríkisráðharranum, Jonas Gahr Støre, sum hevur drúgvar royndir í Miðeystri og kennir økið væl.

Stúra fyri flóðaldum

Nógvastaðni í Noregi hvørur frostið í jørðini, og tað kann fáa sera álvarssamar avleiðingar

VEÐUR

Árni Joensen
fartekst@mail.dk

Ein stóttur partur av norska fjallalendinum er fryst alt árið, og frostið ger sítt til at halda lendinum. Men tann veksandi hitin á Jørðini fær nú jarðfrøðingar at ávara um, at hvørur frostið úr

jørðini, kann tað fáa álvarssamar avleiðingar nógvastaðni í Noregi.

Lyngen í Troms er eitt av støðunum, sum jarðfrøðingarnir halda eyga við. Lendið har flytir seg triggjar centimetrar um árið, og eina ferð í framtíðini endar tað við, at fleiri milliónir rúmmetrar av gróti, eyri og

mold fara í havið. Nú frostið í jørðini hvørur, stúra granskararnir fyri, at omanlopið kann koma fyrr, enn teir fyrr hava væntað.

– Omanlopið verður tað størsta í søguligari tíð í Norðurnoregi, og flóðaldan verður ovurstór, sigur Lars

Harald Blikra, sum er granskari á norska jarðfrøði-

stovninum, við tíðarritið Apollon.